

ANARCHIST ECONOMICS

The economics of the Spanish
Libertarian Collectives 1936-1939

Abraham Guillen

Αναρχική Οικονομία

Η οικονομία των Ισπανικών ελευθεριακών συλλογικοτήτων 1936-1939

Τίτλος πρωτοτύπου: **Anarchist Economics**

Συγγραφέας: **Abraham Guillen**

Απόδοση στα ελληνικά:
μεταφραστική ομάδα wormhole,
ένα μεταφραστικό εγχείρημα
που γεφυρώνει τον αναγνώστη
με διάσπαρτα κείμενα ανά τον κόσμο.

Θεωρούμε πώς η ανταλλαγή γνώσης και εμπειριών δεν θα πρέπει να υφίστανται ως μορφή εμπορεύματος. Γι' αυτό πήραμε την απόφαση, με ότι μέσο διαθέτουμε, να παρέχουμε ανοιχτή πρόσβαση σε βιβλία, κείμενα, άρθρα, δοκίμια, κυρίως ξενόγλωσσα, σε αυτούς που δεν μπορούν να έχουν, λόγω οικονομικής δυσπραγίας ή/και που δεν γνωρίζουν καλά μία ξένη γλώσσα.

Μία μορφή αλληλεγγύης, αν θέλετε, για την προσέγγιση στην παραγωγή γνώσης, μέσα από διαδικασίες αυτομόρφωσης αλλά και υποδείξεις υλικού για μεταφράσεις τις οποίες μπορείτε να στείλετε στο `wormhole_txt (at) riseup.net`

Ιούλιος 2022

Abraham Guillen, 1988

Anarchist Economics

An Alternative for a World in Crisis

Αφίσα του Toni Vidal Torruella για το Συνέδριο της CNT στη Σαραγόσα τον Μάιο του 1936.

Ισπανία 1936-1939

Η οικονομία των ελευθεριακών συλλογικοτήτων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ισπανία έχει ιδιαίτερη ιστορική σημασία για το παγκόσμιο αναρχικό κίνημα. Η έκταση και το εύρος των δημοσιεύσεων για τον Ισπανικό Εμφύλιο Πόλεμο και την Επανάσταση του 1936-39 διευρύνεται συνεχώς. Αυτό είναι απολύτως κατανοητό, δεδομένου ότι εκείνη η χρονική περίοδος αντιπροσωπεύει μια από τις πιο συναρπαστικές περιόδους αυτού του αιώνα και είναι ζωτικής σημασίας για την ιστορία των επαναστάσεων. Το γεγονός ότι οι αναρχικοί έχουν γράψει εκτενώς για το θέμα αυτό είναι εξίσου κατανοητό, αφού για τους αναρχικούς και τους συνδικαλιστές η Ισπανία και το 1936 αντιπροσωπεύουν την πιο συνεκτική και εκτεταμένη αλλαγή που πραγματοποιήθηκε στην ιστορία υπό την επιρροή και το καθοδηγητικό φως της αντιεξουσιαστικής και αντικρατικής ιδεολογίας.

Η Ισπανία, σε μεγάλο βαθμό, έχει γίνει η κύρια έμπνευση και η δικαίωση ότι τα αναρχικά ιδεώδη μπορούν πράγματι να εφαρμοστούν στην πράξη μέσω της επαναστατικής δράσης των συνδικαλιστικών ενώσεων. Η Ισπανική εμπειρία, δύο ή τριών ετών επαναστατικής κοινωνίας, όπου οι εργάτες προσπάθησαν να δημιουργήσουν μια νέα ζωή βασισμένη στην αλληλεγγύη, την αλληλοβοήθεια και την ελευθερία, επισκιάζει άλλες αναρχικές προσπάθειες, όπως τα αναρχικά συνθήματα της Ρωσικής επανάστασης του 1917 που ζητούσαν «η γη στους αγρότες και τα εργοστάσια στους εργάτες», το κίνημα της Επιτροπής Εργοστασίων στην Ιταλία το 1920 ή της Κρονστάνδης το 1921.

Εντούτοις, παρά το γεγονός ότι η Ισπανία και το 1936 έχουν δημιουργήσει ένα ευρύ φάσμα συζητήσεων και δημοσιεύσεων, ελάχιστα έχουν γραφτεί για τα οικονομικά αυτής της επανάστασης, στην οποία εκατοντάδες συλλογικότητες ιδρύθηκαν από την επαναστατική εργατική τάξη σε πόλη και χώρα, ενεργώντας με έμπνευση από την Εθνική Συνομοσπονδία Εργασίας (CNT), την συνδικαλιστική ένωση.

Οι αναρχικοί στην Ισπανία είχαν διατηρήσει ζωντανές και περίπλοκες συζητήσεις για τη μελλοντική οργάνωση της οικονομικής διαχείρισης της κοινωνίας που επρόκειτο να αναδυθεί από τις στάχτες της παλιάς. Τελικά, και ειδικά λόγω της ισχύος των συνδικαλιστικών ιδεών στην Ισπανία από τις αρχές του 1900 και μετά, η ιδέα του ελεύθερου δήμου υποστηρίχθηκε και εγκρίθηκε σε αναρχικά συνέδρια, με μεγάλη ομοιότητα με τις αρχικές ιδέες του Μπακούνιν για την οικονομική οργάνωση.

Σε αυτό το φυλλάδιο, το οποίο έχει γραφτεί από κείμενα από το 3ο και 5ο Κεφάλαιο του βιβλίου του αναρχικού οικονομολόγου Abraham Guillen το 1988 με τίτλο *Economía Libertaria*, (Fundacion de Estudios Libertarios, Μπιλμπάο), ο συγγραφέας εξετάζει την υιοθέτηση αυτών των ιδεών και την έγκρισή τους στο συνέδριο της CNT το 1936 πριν από την εξέγερση του Ιουλίου, η οποία άφησε τη μισή Ισπανία υπό φασιστικό έλεγχο. Αναλύοντας αυτές τις ιδέες γενικά και εξετάζοντας μερικές από τις αναρχικές συλλογικότητες, που δημιουργήθηκαν το 1936, αξιολογεί την επιτυχία αυτών των πειραμάτων, που αποτέλεσαν τον τρόπο ζωής χιλιάδων ανθρώπων για έως και τρία χρόνια, και εξάγει συμπεράσματα με τις βελτιώσεις που γίνονταν μέρα με την μέρα.

Ο Guillen δείχνει ότι οι κολεκτίβες στην Αραγονία, βορειοδυτικά της Ισπανίας, οι οποίες ήταν περίπου 500, μπόρεσαν να οργανώσουν μια νέα οικονομική και κοινωνική τάξη πραγμάτων που ήταν πολύ πιο ορθολογική, ισότιμη και δημοκρατικά οργανωμένα από τις προηγούμενες καπιταλιστικές δομές.

Οι κολλεκτίβες δημιουργήθηκαν στον απόηχο της αποτυχίας της φασιστικής εξέγερσης στις 19 Ιουλίου 1936 και η επιτυχία τους μεταδόθηκε γρήγορα στην «ελεύθερη» Ισπανία, την οποία οι εθνικιστικές δυνάμεις του Φράνκο δεν είχαν καταφέρει να κατακτήσουν.

Αν και φαινομενικά «αυθ ρμητη», η ίδρυση και η οργάνωσή τους οφειλόταν εξίσου στα χρόνια προετοιμασίας που είχαν υποστεί οι Ισπανοί αναρχικοί σε ιδεολογικό και πρακτικό επίπεδο. Εκτός από το ότι αποτελούν φόρο τιμής στην επιμονή και τη σαφήνεια αυτών των ιδεών στο αναρχικό κίνημα, μπορούν επίσης να εκληφθούν ως μια ακόμη επιβεβαίωση ότι οι αναρχικές ιδέες συχνά υιοθετούνται από εργάτες εκτός συνδικάτων σε περιόδους αναταραχής και με την προοπτική για μια πιο ισότιμη κοινωνία. Το ίδιο το γεγονός ότι η αναρχική ιδεολογία ήταν το καθοδηγητικό φως αυτής της επανάστασης του 1936 επέτρεψε τη δημιουργία μιας από τις πιο εκτεταμένες και βαθιές επαναστάσεις που έχουμε δει ποτέ.

Η αμεσότητα των κερδών και των αλλαγών που πραγματοποιήθηκαν αποδεικνύουν και πάλι ότι οι επαναστάτες εργάτες, και όσοι δεν είναι τόσο επαναστάτες, μπορούν να πραγματοποιήσουν έναν επαναστατικό μετασχηματισμό της κοινωνίας μόνο όταν δεν υπάρχει ένα πολιτικό κόμμα που να αγκαλιάζει τα πάντα και να κυριαρχεί παντού που θα καταπνίξει τη συζήτηση και τη δράση.

Οι επαναστάτες εργάτες γης και το βιομηχανικό προλεταριάτο γνώριζαν τι σήμαινε η ήττα της εθνικιστικής εξέγερσης και δεν περίμεναν καμία οδηγία για να καταλάβουν τα αγροκτήματα και τα εργοστάσια.

Αυτή η δραστηριότητα και η αντίληψη της επαναστατικής κατάστασης έρχονται σε σαφή αντίθεση με τον ρόλο του Ισπανικού Κομμουνιστικού Κόμματος που έκανε ό,τι μπορούσε για να στερήσει από τις συλλογικότητες το κύρος και τους πόρους, υποστηρίζοντας ότι ο χρόνος δεν ήταν ώριμος για την επανάσταση.

Οι αυστηροί μαρξιστές παραπονέθηκαν ότι οι εργάτες δεν ήταν έτοιμοι και ότι πρώτα έπρεπε να περάσουν όλα τα μηχανιστικά στάδια προς τον «σοσιαλισμό». Αυτά τα λόγια φυσικά ειπώθηκαν ενώ οι εργάτες έπαιρναν τη μοίρα τους στα χέρια τους, παρακάμπτοντας την ανάγκη για το επαναστατικό κόμμα.

Ο Guillen απεικονίζει τους περιορισμούς του κρατικού σοσιαλισμού και του μαρξιστικού-λενινισμού, που θέτει τα συμφέροντα του κόμματος και του κράτους πάνω από αυτά που ισχυρίζονται ότι εκπροσωπούν.

Αυτό το φυλλάδιο δεν παρέχει, ωστόσο, μια εντελώς εγκωμιαστική περιγραφή της δραστηριότητας των συνδικαλιστών στην Ισπανική επανάσταση. Ο Guillen δεν περιορίζεται στην εξιστόρηση της θετικής πλευράς των αναρχικών συλλογικοτήτων.

Προς το τέλος του κεφαλαίου συζητά μερικά από τα λάθη που έκαναν οι αναρχικοί στην έλλειψη εκτίμησης των προβλημάτων που δημιουργούνται σε μια επαναστατική κατάσταση από το ζήτημα της πολιτικής εξουσίας.

Ενώ παραδέχεται ότι οι συνδικαλιστές καταλάβαιναν πάντα την αναγκαιότητα της καταστροφής της κρατικής εξουσίας και της εξατομικεύσης, επισημαίνει ότι η CNT δεν είχε εξετάσει πλήρως το ζήτημα αφού λίγες εναλλακτικές δομές δημιουργήθηκαν για να αντικαταστήσουν το κράτος και το πολιτικό του σώμα.

Επισημαίνει το γεγονός ότι αν και η CNT κατείχε ουσιαστικά την εξουσία σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο, αγνόησε το ζήτημα της πολιτικής εξουσίας και άφησε ανοιχτή την πόρτα σε αντεπαναστατικά στοιχεία που οικειοποιήθηκαν τον κρατικό μηχανισμό και τον χρησιμοποίησαν ενάντια στην ελεύθερη συλλογική δομή που δημιούργησε η επαναστατική εργατική τάξη.

Προκειμένου να διορθωθεί αυτή η τακτική παράβλεψη, προτείνει τη δημιουργία μιας εξατομικευμένης «αυτοδύναμης» ή δομής ενδυνάμωσης.

Αυτός ο όρος «auto-poder» έχει μεταφραστεί σε όλο το κείμενο ως «κοινωνική δύναμη». Ένας όρος που οι μεταφραστές θεώρησαν ότι εξέφραζε καλύτερα τις ιδέες πίσω από τον αρχικό όρο του Guillen. Αυτή η «δύναμη» είναι σαφώς διαφορετική από τη εξουσία της εκκλησίας, του κράτους ή του κόμματος.

Ενώ οι αναρχικοί και οι συνδικαλιστές επιθυμούν την καταστροφή της εξουσίας, την ίδια στιγμή δεν επιθυμούν να είναι ανίσχυροι.

Με άλλα λόγια, θέλουν την καταστροφή της εξουσίας, το μοίρασμα της, ώστε κανείς να μην κυριαρχεί σε κανέναν άλλον, αλλά και για να μπορούν όλοι να διατηρήσουν την ελευθερία τους και την ελευθερία των άλλων. Αυτός είναι ο απώτερος στόχος τους και αυτό το σύντομο φυλλάδιο είναι αφιερωμένο σε αυτόν τον σκοπό.

Οι μεταφραστές θα ήθελαν να ευχαριστήσουν τους ανθρώπους που συμμετείχαν στην παραγωγή αυτού του φυλλαδίου: τα μέλη του Κινήματος Άμεσης Δράσης που σχολίασαν το κείμενο και ιδιαίτερα τα μέλη από το Μάντσεστερ και το Νόριτς DAM-IWA. Οι ελπίδες μας για την επιτυχία των εκδόσεων La Presa, του νεοσύστατου Συνδέσμου Βιομηχανικής Συνδικαλιστικής Εκπαίδευσης και την υλοποίηση των στόχων της Διεθνούς Ένωσης Εργαζομένων βασίζονται σε αυτό το φυλλάδιο.

Richard Cleminson & Ron Marsden

July 1992.

(Σημείωση: Καθώς το κείμενο αυτό γράφτηκε το 1988 και δεδομένου ότι η ΕΣΣΔ υπήρχε ακόμη, υπάρχουν αναφορές στη Σοβιετική Ένωση σε ενεστώτα χρόνο. Η αγγλική μετάφραση το αποδίδει ως έχει.)

ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ, ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Ο ισπανικός αναρχοσυνδικαλισμός από την αρχή του είχε υιοθετήσει ένα αρχικό πρόγραμμα όχι μόνο για μισθολογικές απαιτήσεις, το δικαίωμα στην εργασία, τη βελτίωση των συνθηκών, αλλά και την υλοποίηση του Ελευθεριακού Κομμουνισμού. Πριν από τις 19 Ιουλίου 1936 οι αναρχικοί είχαν κηρύξει την αναρχική Κοινωνική Επανάσταση σε πολλά μέρη στην Ισπανία, όπως το Casas Viejas, το Alto Llobregat και τη Gijon, που ήταν όλες περιοχές με πολλούς αναρχοσυνδικαλιστές. **Σε όλα αυτά τα χωριά ή τις πόλεις κάηκαν κτηματολόγια, καταργήθηκαν τα χρήματα και ο ελευθεριακός κομμουνισμός έγινε πραγματικότητα.**

Στην Ισπανία, κατά τη διάρκεια της επανάστασης του 1936-39, οι ελευθεριακές συλλογικότητες είχαν τον έλεγχο της παραγωγής και του πλεονάσματος τους, υπό τη διαχείριση των δικών τους επιτροπών αυτοδιοίκησης, όπου οι συνελεύσεις εγγυώνται την άμεση δημοκρατία. Ορίστηκαν επιτροπές και διορίστηκαν αντιπρόσωποι για κάθε τομέα, ενεργώντας ανεξάρτητα από το κράτος με πλήρη ελευθερία. Κανείς δεν ήταν υποχρεωμένος να παραμείνει σε μια ελευθεριακή συλλογικότητα. Κάθε άτομο μπορούσε να φύγει όταν το ήθελε, ενώ στην ΕΣΣΔ, επί Στάλιν, οι αγρότες δεν μπορούσαν να φύγουν από το κολχόζ τους και ήταν δεμένοι μαζί του σαν νέοι δουλοπάροικοι. Αλλά η πιο σημαντική πτυχή των ελευθεριακών συλλογικοτήτων της Ισπανίας είναι ότι δεν ήταν ουτοπικές, αλλά πολύ πραγματικές, επειδή πέτυχαν, χωρίς αυταρχικές δομές, αυξημένη παραγωγή και βελτιωμένες υποδομές. Αυτό συνέβη παρά το γεγονός ότι σε πολλές από αυτές μέχρι και το σαράντα τοις εκατό του εργατικού δυναμικού, ο νεότερος τομέας, κινητοποιήθηκε στο Μέτωπο, ιδιαίτερα στην Αραγονία.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ C.N.T.

Οι έννοιες των ελευθεριακών συλλογικοτήτων, των εργοστασιακών επιτροπών, της αυτοδιαχείρισης, της αυτοοργάνωσης της κοινωνίας χωρίς το καταπιεστικό και εκμεταλλευτικό κράτος, ήταν όλα ξεκάθαρα επεξεργασμένα από το C.N.T. Αυτά τα θέματα είχαν εξεταστεί στο άμεσο πρόγραμμά του στο Συνέδριο της Σαραγόσα τον Μάιο του 1936.

Για τους Ισπανούς αναρχοσυνδικαλιστές το σωματείο δεν ήταν μια θεσμοποιημένη οντότητα όπως τα σοσιαλδημοκρατικά ή χριστιανοδημοκρατικά συνδικάτα, αλλά θεωρείτο ένα εξεγερτικό εργαλείο που θα έφερνε την κοινωνική επανάσταση και θα εγκαθίδρυε τον ελευθεριακό κομμουνισμό. Για την οργάνωση της νέας κοινωνίας μετά τη νίκη της επανάστασης, τα πρώτα μέτρα, σύμφωνα με το Συνέδριο του 1936, θα ήταν:

«Μόλις τελειώσει η βίαιη φάση της επανάστασης, η ατομική ιδιοκτησία, το κράτος, η αρχή της εξουσίας και επομένως οι τάξεις που χωρίζουν τους ανθρώπους σε εκμεταλλεζόμενους και εκμεταλλευτές, σε καταπιεσμένους και καταπιεστές, θα καταργηθούν».

«Μόλις κοινωνικοποιηθεί ο πλούτος, οι οργανώσεις ελεύθερων παραγωγών θα αναλάβουν την άμεση διαχείριση της παραγωγής και της κατανάλωσης».

«Μόλις εγκατασταθεί η ελευθεριακή κομμούνια σε κάθε τοποθεσία, θα μπει σε εφαρμογή ο νέος κοινωνικός μηχανισμός. Οι παραγωγοί σε κάθε εμπόριο ή επάγγελμα, μαζί στα συνδικάτα και τους χώρους εργασίας τους, θα καθορίσουν ελεύθερα τη μορφή με την οποία θα οργανωθεί αυτό.»

«Μόλις εγκατασταθεί η ελευθεριακή κομμούνα, ό,τι ανήκει στην αστική τάξη θα απαλλοτριωθεί, όπως τρόφιμα, ρούχα, πρωτογενή υλικά, εργαλεία κ.λπ. Αυτά τα είδη θα πρέπει να περάσουν στους Παραγωγούς που θα μπορούν να τα διαχειρίζονται άμεσα προς όφελος της συλλογικότητας».

Αυτό αντιστοιχεί στην ιδέα του Μπακούνιν για μια διπλή σοσιαλιστική ομοσπονδία. Το ένα σκέλος θα ήταν ένα αυτοδιοικητικό όργανο για να υποκαταστήσει το κράτος και το άλλο θα ήταν η συλλογικότητα οργανωμένη ανάλογα με τον κλάδο ή την υπηρεσία. Η ομοσπονδιακή ένωση των δύο, οργανωμένη από τη βάση και πάνω, θα αποτελούσε το Κοινωνικό (ή Εθνικό) Συμβούλιο της Οικονομίας.

Αυτό θα κατέστρεφε το ταξικό αστικό ή δημοκρατικό κράτος.

Το Συνέδριο της Σαραγόσα είχε ανακοινώσει τα εξής σχετικά με την οργάνωση του ομοσπονδιακού ελευθεριακού σοσιαλισμού:

«Οι ενώσεις βιομηχανικών παραγωγών καθώς και οι ενώσεις παραγωγών γεωργικών προϊόντων θα συνενωθούν σε εθνικό επίπεδο εάν η Ισπανία είναι η μόνη χώρα όπου έχει πραγματοποιηθεί ο κοινωνικός μετασχηματισμός και εάν αυτό κριθεί επωφελές για την καλύτερη δυνατή ανάπτυξη της οικονομίας. Με τον ίδιο τρόπο, όπου χρειάζεται, οι υπηρεσίες θα συνενώνονται σύμφωνα με τις ίδιες αρχές προκειμένου να καλύπτουν τις ανάγκες των ελευθεριακών κομμούνων».

«Πιστεύουμε ότι με τον καιρό η νέα κοινωνία θα είναι σε θέση να παρέχει σε κάθε κοινότητα όλες τις αγροτικές και βιομηχανικές απαιτήσεις που είναι απαραίτητες για αυτονομία, σύμφωνα με τη βιολογική αρχή που λέει ότι ο πιο ελεύθερος άνθρωπος -στην περίπτωση αυτή, η πιο ελεύθερη κοινότητα- είναι αυτή που χρειάζεται ελάχιστα τις άλλες».

«Πιστεύουμε ότι η επανάστασή μας πρέπει να οργανωθεί σε μια καθαρά ισότιμη βάση. Η επανάσταση δεν μπορεί να κερδηθεί μόνο με αλληλοβοήθεια ή αλληλεγγύη. Πρέπει να δώσουμε σε κάθε άνθρωπο ό,τι απαιτεί, με μοναδικό όριο αυτό που επιβάλλει η νεοδημιουργηθείσα οικονομία».

Οι ισπανικές ελευθεριακές συλλογικότητες διένειμαν ελεύθερα στους κολεκτιβιστές εργάτες γης ό,τι ήταν άφθονο, αλλά μερίμνησαν σε ό,τι ήταν σπάνιο, διατηρώντας, έστω και στη σπανιότητα, την οικονομική ισότητα μεταξύ όλων, χωρίς τις κραυγαλέες ανισότητες της αστικής και γραφειοκρατικής κοινωνίας.

Σχετικά με τις αρχές της ανταλλαγής προϊόντων σε μια ελευθεριακή κοινωνία, η CNT δήλωσε πώς θα λειτουργούσε ο μηχανισμός ανταλλαγής:

«Όπως έχουμε ήδη δηλώσει, η οργάνωσή μας είναι μια ομοσπονδιακή οργάνωση που εγγυάται την ελευθερία του ατόμου στην ομάδα και στην κοινότητα. Εγγυάται επίσης την ελευθερία της ομοσπονδίας στη συνομοσπονδία».

«Ξεκινάμε από το ατομικό και προχωράμε στο συλλογικό, διασφαλίζοντας έτσι το απαραίτητο δικαίωμα του ατόμου στην ελευθερία».

«Οι κάτοικοι μιας κοινότητας θα συζητήσουν τα εσωτερικά προβλήματα που τους επηρεάζουν όπως η παραγωγή, η κατανάλωση, η εκπαίδευση, η υγιεινή και ό,τι είναι απαραίτητο για την ηθική και οικονομική της ανάπτυξη. Όταν ένα πρόβλημα επηρεάζει ολόκληρο νομό ή επαρχία, η ομοσπονδία πρέπει να βρει λύση και στις συνελεύσεις και τις συνελεύσεις που έχει η ομοσπονδία, πρέπει να εκπροσωπούνται όλες οι

κοινότητες. Οι εκπρόσωποί τους θα αντικατοπτρίζουν τις προηγουμένως εγκριθείσες αποφάσεις των κοινοτήτων».

Με αυτόν τον τρόπο, η άμεση δημοκρατία υποκαθιστά τη συμβατική, έμμεση, κοινοβουλευτική, αστική ή γραφειοκρατική δημοκρατία και οι άνθρωποι είναι υπεύθυνοι για τη μοίρα τους, έχοντας τη δυνατότητα να ασκήσουν τη δική τους κοινωνική εξουσία στο πολιτικό πεδίο και ασκώντας αυτοδιαχείριση στον οικονομικό τομέα.

Έτσι ο φεντεραλισμός και ο σοσιαλισμός ενώνονται, κάτι που δεν συνέβη στη Μαρξιστική-Λενινιστική Σοβιετική Ένωση όπου ο γραφειοκρατικός συγκεντρωτισμός και η άρχουσα τάξη του κράτους, μέσω του οικονομικού ολοκληρωτισμού, στραγγάλισαν την ελευθερία και την άμεση συμμετοχή των λαών. Κανείς δεν ήταν ελεύθερος εκεί, εκτός από τον ανώτατο δικτάτορα. Όλοι οι άλλοι ήταν υποκείμενο του συνολικού (αυταρχικού;) κράτους.

Η εργατική τάξη δεν θα χειραφετηθεί ποτέ έως ότου ελέγξει τη γεωργία, τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες,. Αν το κράτος παίρνει τα πάντα και ελέγχει τα προϊόντα της μισθωτής εργασίας, αναπτύσσεται ένα εκμεταλλευτικό σύστημα όπου το κράτος κερδίζει από τους εργάτες. Ενάντια σε αυτήν την συγκεντρωτική αρχή παραγωγής από το κράτος, οι Ισπανοί αναρχοσυνδικαλιστές στο Συνέδριο της Σαραγόσα δήλωσαν τα εξής:

«Για την ανταλλαγή προϊόντων μεταξύ των κοινοτήτων, τα κοινοτικά συμβούλια θα συντονιστούν με τις περιφερειακές ομοσπονδίες των κοινοτήτων και με το Συνομοσπονδιακό Συμβούλιο Παραγωγής και Κατανάλωσης προκειμένου να καθορίσουν ποιες ανάγκες υπάρχουν».

«Μέσω του συντονισμού που δημιουργήθηκε μεταξύ των κοινοτήτων και του Συμβουλίου Παραγωγής και Στατιστικής, το πρόβλημα απλοποιείται και επιλύεται».

«Εντός της Κομμούνας, οι κάρτες παραγωγής θα εκδίδονται στα μέλη από τα συμβούλια του συνεργείου και του εργοστασίου, επιτρέποντας έτσι σε όλα τα μέλη να καλύψουν τις ανάγκες τους.

Η κάρτα παραγωγής θα ρυθμίζεται από τις ακόλουθες δύο αρχές: 1) ότι δεν είναι μεταβιβάσιμη. 2) ότι υιοθετείται διαδικασία με την οποία η αξία της εργασίας που γίνεται ανά ημέρες καταγράφεται στην κάρτα και ότι η διάρκεια ισχύος της δεν υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες.»

«Τα Κοινοτικά Συμβούλια θα παρέχουν κάρτες παραγωγής στον μη ενεργό πληθυσμό».

Έτσι, δημιουργήθηκε ένα ολοκληρωμένο αυτοδιαχειριζόμενο σύστημα παραγωγής και διανομής.

Εδώ οι εργαζόμενοι ελέγχουν αγαθά και υπηρεσίες και όχι το κράτος.

ΔΟΜΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Πριν από τη δημιουργία των ελευθεριακών κομμούνων, η εργασία των εργατών γης χωριζόταν με βασικά ανάλογα με το φύλο και την οικογένεια. Διατηρήθηκε ένα υπανάπτυκτο είδος γεωργίας ή επιβίωσης, καθώς οι οικογένειες κατανάλωναν το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής τους. Όταν μεμονωμένες μικρές περιουσίες μετατράπηκαν σε κοινωνική ιδιοκτησία, η εργασία κατανεμήθηκε σε ορθολογικότερη βάση.

Η σοσιαλιστική ελευθεριακή επανάσταση ήταν το τεχνολογικό, οικονομικό και κοινωνικό μέσο με το οποίο μπορούσαν να αλλάξουν οι παλιές απαρχαιωμένες δομές της ισπανικής υπαίθρου. Η μηχανοποίηση δεν είχε εισαχθεί σε αυτόν τον τομέα της οικονομίας, ο οποίος αντιπροσώπευε το 52 τοις εκατό του ενεργού πληθυσμού. Η παραγωγικότητα ανά εργάτη ήταν χαμηλή ανά εκτάριο, καθώς οι περισσότερες εργασίες πραγματοποιούνταν με μουλάρια και βασικά εργαλεία. Ήταν σπάνιο να δεις τρακτέρ ή σύγχρονα γεωργικά εργαλεία.

Καθώς ο ατομικός πλούτος μετατράπηκε σε κοινή ιδιοκτησία, η επακόλουθη αλλαγή στις κοινωνικοοικονομικές και νομικές δομές άλλαξε τον κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας σε κάθε οικογένεια και σε ολόκληρη την αγροτική κοινωνία. **Οι ελευθεριακοί κολεκτιβιστές δεν συνειδητοποίησαν πλήρως τη φύση της μεγάλης επανάστασης που στην πραγματικότητα έκαναν, δείχνοντας έτσι στον κόσμο ότι η δημιουργία του ελευθεριακού κομμουνισμού είναι πρόβλημα δράσης και όχι υπερβολικής θεωρητικοποίησης των διανοούμενων σοσιαλιστών της πολυθρόνας ή της γραφειοκρατικής κομμουνιστικής ηγεσίας.**

Στη Jativa, για παράδειγμα, η μετατροπή της ιδιωτικής ιδιοκτησίας σε κοινωνική ιδιοκτησία, που διαχειρίζεται άμεσα η εργατική τάξη και δεν επιβάλλεται από κρατικούς διαχειριστές, δημιούργησε μια επαναστατική αλλαγή στον καταμερισμό της εργασίας, ενσωματώνοντας όλους τους κλάδους παραγωγής και τις κοινωνικές και δημόσιες υπηρεσίες σε μία πόλη που είχε 17.000 κατοίκους το 1936.

Περίπου 3.000 από αυτούς ήταν μέλη της CNT. **Αυτό δείχνει ότι μια καλά μορφωμένη ενεργή μειοψηφία μπορεί να εμπνεύσει την πλειοψηφία να κάνει επαναστατικές οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές.**

Όταν δημιουργήθηκε η ελευθεριακή κολεκτίβα της Jativa στις 16 Ιανουαρίου 1937, οι κανόνες που καταρτίστηκαν και συμφωνήθηκαν από τους εργάτες γης ήταν πολύ πιο σοσιαλιστικοί από οποιονδήποτε σοσιαλισμό επινοήθηκε από τους διανοούμενους.

Για παράδειγμα, το άρθρο 10 της συμφωνίας οργάνωσε τις εργασίες και τις διαφορετικές καλλιέργειες στις ακόλουθες ενότητες:

στατιστικές, λιπάσματα, σπόροι και νέες καλλιέργειες, άρδευση, υποκαπνισμός και ασθένειες των καλλιεργειών, συνεταιριστικά καταστήματα, ζώα, πουλερικά και μέλισσες, εργαλεία και μηχανήματα, κονσερβοποίηση και κονσέρβες, μισθοί, βοσκοτόπια, μεταφορά προϊόντων και πωλήσεων, οργάνωση παραγωγή και τεχνική διαχείριση της διανομής και οργάνωσης της εργασίας.

Όλα αυτά γίνονταν μέσω ειδικών τμημάτων και επιτροπών όπου συμμετείχαν άμεσα οι εργαζόμενοι, χωρίς να αναθέτουν εργασία σε άλλους αλλά κάνοντας την κάθε ώρα και στιγμή μόνοι τους. Έτσι εφαρμόστηκε πρακτική και ευέλικτη αυτοδιαχείριση.

Η κολεκτίβα της Jatina, σύμφωνα με το άρθρο 11, εξέλεξε Πρόεδρο, Γραμματέα και Ταμιά σε μια διαχειριστική συνέλευση. Επιπλέον, εκλέχθηκε εκπρόσωπος Τύπου για κάθε τμήμα ή επιτροπή. **Όλες αυτές οι θέσεις εκλέχθηκαν και ανακλήθηκαν όπως και όταν τα μέλη επιθυμούσαν.** Εξάλλου τα μέλη των επιτροπών δεν έγιναν γραφειοκράτες. έπρεπε να εκτελούν το ίδιο έργο με οποιοδήποτε άλλο μέλος, εκτός από τις περιπτώσεις που απασχολούνταν με τα καθήκοντά τους στις επιτροπές.

Εκτός από αυτόν τον διαχωρισμό σύμφωνα με τη γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή, στην κολεκτίβα Jatina συμμετείχαν πολλοί ντόπιοι τεχνίτες, των οποίων η ενσωμάτωση προϋπέθετε μια πιο συνολική οργάνωση της εργασίας στην περιοχή. **Η αυτοδιαχείριση επιτεύχθηκε όχι μόνο σε εργασιακό επίπεδο αλλά και σε ολόκληρη την πόλη,** κάτι που είναι μοναδικό αφού δεν υπάρχει κάτι παρόμοιο στην ΕΣΣΔ ή στην υπόλοιπη Ανατολή.

Το σημαντικό στην κολεκτίβα Jatina είναι ότι εθελοντικά, χωρίς εξαναγκασμό, ο ιδιοκτήτης ενός εργοστασίου ελαιολάδου, που ήταν σημαντικό μέλος της τοπικής αστικής τάξης, έγινε μέλος της συλλογικότητας με την οικογένειά του και έδωσε στην συλλογικότητα όλο του τον πλούτο. Ένας από τους γιους του, επίσης πολύ προνομιούχος υπό το παλιό σύστημα, παρέδωσαν, μαζί με τη γυναίκα του, όλα τους τα χρήματα. Τέλος, ο γραμματέας της κολεκτίβας, αστικής καταγωγής, έδωσε κι αυτός όλα του τα χρήματα και την περιουσία στη συλλογικότητα. Αυτό δείχνει ότι ο ελευθεριακός κομμουνισμός είναι ένα προοδευτικό σύστημα επειδή αγκαλιάζει μια κοινωνική ηθική που είναι σύμφωνη με το γενικό συμφέρον και επιτρέπει την πλήρη ζωή της άμεσης δημοκρατίας, της αυτοδιαχείρισης, της ελευθερίας και της αξιοπρέπειας του ανθρώπου.

Το συλλογικό μοντέλο της Jatina αναπτύχθηκε περισσότερο ή λιγότερο εκτενώς σε όλη την Αραγονία, τη Βαλένθια, τη Μούρθια, την Καστίλη και ακόμη και στη Χώρα των Βάσκων όπου η κυβέρνηση ήταν περισσότερο αστική παρά επαναστατική και στην οποία οι αναρχικοί είχαν αρνηθεί να συμμετάσχουν.

Στις Αστούριες της Καταλονίας και σε μέρη της Χώρας των Βάσκων, στις βιομηχανικές περιοχές, η αυτοδιαχείριση των εργαζομένων έλαβε χώρα με τη μορφή κοινών επιτροπών UGT (σοσιαλιστική ένωση) – CNT.

Ας εξετάσουμε τώρα πώς ακριβώς έγινε η κολεκτιβοποίηση με ένα παράδειγμα. Το Graus, μια μικρή πόλη 2.600 κατοίκων το 1936, επρόκειτο να γίνει μάρτυρας ενός αξιοσημείωτου πειράματος στον ελευθεριακό σοσιαλισμό από τις 16 Οκτωβρίου 1936 και μετά. Εδώ, η κοινωνικοποίηση ήταν πιο ολοκληρωμένη από ό,τι στη Jatina, καθώς επηρέασε όχι μόνο τη γη αλλά και το εμπόριο, τις μεταφορές, την εκτύπωση, την υποδηματοποιία, τα αρτοποιεία, τα φαρμακεία, τους κλειδαράδες και τους σιδηρουργούς, τους αμαξοποιούς, τους ξυλουργούς και τους επιπλοποιούς.

Η συλλογικότητα της Graus αυτοδιαχειρίζοταν το ενενήντα τοις εκατό της γεωργικής και βιοτεχνικής παραγωγής, καθώς επίσης και του τομέα των υπηρεσιών. Η Επιτροπή Αυτοδιαχείρισης ήταν οκταμελής. Έξι ήταν υπεύθυνοι για τους ακόλουθους τομείς: Πολιτισμός και υγεία (θέατρο, σχολεία, αθλητισμός, φάρμακα και γιατροί). Εργασία και λογαριασμοί (προσωπικό, μισθοί, καφετέριες, πανδοχεία, λογαριασμοί και προμήθειες). Εμπόριο, άνθρακας, λιπάσματα, αποθήκες. γεωργία (καλλιέργειες, άρδευση, αγροκτήματα, βοοειδή). Βιομηχανία (εργοστάσια, εργαστήρια, ηλεκτρισμός, νερό, κατασκευές). Μεταφορά και επικοινωνία (φορτηγά, καρότσια, ταξί, ταχυδρομείο, συνεργεία).

Εδώ έχουμε ένα θαυμάσιο παράδειγμα τοπικής αυτοδιοίκησης ή, ακριβέστερα, αυτοδιαχείρισης, σε δράση. Στο Graus, οι άνθρωποι ζούσαν από τη γεωργική, βιομηχανική και βιοτεχνική παραγωγή και από τις κολεκτιβοποιημένες υπηρεσίες. Σε κάποιο βαθμό, το Graus ήταν μια κομμούνα όπως την είχε καταλάβει ο Μπακούνιν, ως λαϊκή αυτοδιοίκηση που αντικατέστησε το παρασιτικό καταπιεστικό κράτος.

Η αυτοδιαχείριση αυτού του κοινωνικού καταμερισμού εργασίας σε τομείς της γεωργίας, της βιομηχανίας και των υπηρεσιών, έγινε με τον εξής τρόπο: κάθε συνεργείο όριζε, μέσω της συνέλευσης του, έναν εκπρόσωπο για να συμμετάσχει στη Βιομηχανική Γραμματεία. Επομένως, οι λογαριασμοί κάθε βιομηχανικού τομέα θα εμφανίζονται στο μητρώο του Συλλογικού. Εμφανίστηκαν οι ακόλουθοι τομείς: πόσιμο νερό, λάδι, πριονιστήρια, παραγωγή σοκολάτας, λουκάνικων, αλκοολούχων ποτών, ηλεκτρισμός, σφυρηλάτηση σιδήρου, πανδοχεία και καφετέριες, τυπογραφία, κατασκευή λαμπτήρων, δομικά υλικά, ραπτομηχανές, καλτσοποιία, εξόρυξη γύψου, αρτοποιεία, ράφτες, καρεκλοποιόι, υφαντές, εργαστήρια ποδηλάτων, δερμάτινα προϊόντα και άλλοι τομείς.

Αυτό που πρέπει να τονίσουμε εδώ, αντί να περιγράψουμε τη διαδικασία, που έχει γίνει εκτενώς αλλού, είναι να αξιολογήσουμε το ελευθεριακό σοσιαλιστικό πείραμα στο Graus, του οποίου η δομή εφαρμόστηκε λίγο πολύ στο σύνολο της αναρχικής Αραγωνίας.

Καθώς αξιολογούμε αυτό το αξιωσημείωτο πείραμα, το οποίο εκ πρώτης όψεως μπορεί να φαινόταν ουτοπικό, μπορούμε να δούμε ότι από την άποψη της αντικειμενικής οικονομίας, αντιπροσωπεύει την πιο πραγματική απόπειρα σοσιαλισμού, ενώνοντας τον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα, σε αντίθεση με τον καπιταλισμό όπου είναι όλα μη ενσωματωμένα. Ως εκ τούτου, δημιουργήθηκε μια ολοκληρωμένη οικονομία με ορθολογικό καταμερισμό εργασίας, καθώς κάθε τομέας ήταν αλληλεξαρτώμενος από τους άλλους. Δημιουργήθηκε έτσι ένα αυτοδιαχειριζόμενο σύστημα, όπου τα αγαθά, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες ανταλλάσσονταν σύμφωνα με την πραγματική σχέση εργασίας-αξίας τους.

Για πρώτη φορά δημιουργήθηκε μια οικονομία που παρέχει πλήρη απασχόληση. Αυτό επιτεύχθηκε όχι μέσω τεχνοκρατικών ή αστικών οικονομικών ταχυδακτυλουργιών, αλλά μέσω συγκεκριμένης αυτοδιαχείρισης και κοινωνικοποίησης των μέσων παραγωγής και ανταλλαγής. Η απασχόληση ήταν εγγυημένη από τον ελευθεριακό σοσιαλισμό αφού η εργασία κυκλοφορούσε ελεύθερα σε όλους τους τομείς της κολεκτίβας του Graus.

Σε ένα άλλο επίπεδο, το γεγονός ότι η παραγωγή πρωτογενών προϊόντων (κτηνοτροφία, αλιεία, ορυχεία, γεωργία, δάση) είχε ενσωματωθεί στην επεξεργασία, μεταφορά και διανομή αυτών των προϊόντων σημαίνει ότι τόσο ο εθνικός όσο και ο διεθνής καπιταλισμός μπορεί να αμφισβητηθεί αποτελεσματικά. Αυτό συμβαίνει επειδή η παραγωγή μπορεί να πραγματοποιηθεί με συνεχώς μειωμένο κόστος, κάτι που δεν μπορεί να κάνει ο καπιταλισμός, χωρισμένος σε τραπεζικούς, εμπορικούς και βιομηχανικούς τομείς. Στον οικονομικό τομέα, ήταν δυνατή η πλήρης απασχόληση στη κολεκτίβα Graus, με μείωση του κόστους παραγωγής και αύξηση της κατανάλωσης. Ο ελευθεριακός σοσιαλισμός, επομένως, δεν υφίσταται τις κυκλικές οικονομικές κρίσεις του καπιταλισμού ή τις κρίσεις υπερπαραγωγής στον γραφειοκρατικό σοσιαλισμό.

Αυτό παρέχει τη δυνατότητα για αρμονική ανάπτυξη μεταξύ των διαφόρων οικονομικών τομέων, οι οποίοι είναι όλοι ενταγμένοι στο συνολικό Οικονομικό Συμβούλιο που συγκροτείται από τις ομοσπονδίες παραγωγής και υπηρεσιών.

Πάνω από το πενήντα τοις εκατό του ενεργού πληθυσμού της Ισπανίας απασχολούνταν στη γεωργία το 1936. Εάν είχε πραγματοποιηθεί εκτεταμένη εκμηχάνιση της γεωργίας εκείνη την εποχή, πώς θα μπορούσε να απασχοληθεί πλήρως ο αγροτικός πληθυσμός; Αν κάθε αγροτικός εργάτης, αντί να παράγει τρόφιμα για την οικογένειά του και λίγο περισσότερο για την εθνική αγορά για να ανταλλάξει τα απαραίτητα αγαθά και υπηρεσίες, μπορούσε να παράγει τρόφιμα για εκατό ανθρώπους με μηχανοποίηση, αυτό το φαινομενικά δύσκολο ερώτημα θα λυνόταν σε μια αναρχική οικονομία για τους εξής λόγους:

- Λιγότεροι αγροτικοί εργάτες θα συμμετείχαν στη γεωργική παραγωγή αλλά θα παράγονται περισσότερα. Αυτό δεν θα δημιουργούσε ανεργία αφού όλοι όσοι δεν εμπλέκονται σε έναν τομέα θα περνούσαν σε έναν άλλο.
- όσο μεγαλύτερη είναι η παραγωγικότητα στη γεωργική εργασία, τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες, τόσο λιγότερες θα πρέπει να είναι οι ώρες εργασίας, ώστε να διατηρηθεί η πλήρης απασχόληση.

Στον ελευθεριακό σοσιαλισμό, καθώς η εργασία θα ήταν δικαίωμα και καθήκον για όλους, θα υπήρχε πάντα λίγη δουλειά για τον καθένα. Θα μπορούσαμε να βελτιώσουμε τη φύση με δουλειά και φροντίδα και να μην την καταστρέψουμε όπως γίνεται στον καπιταλισμό, ο οποίος δεν νοιάζεται αν θα μολύνει τα ποτάμια, τις θάλασσες, τη γη και τον αέρα, όσο κάποιοι καπιταλιστές αποκτούν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι ορισμένων άλλων. Πράγματι, μόνο ο ελευθεριακός σοσιαλισμός θα απελευθερώσει τους ανθρώπους από τις αλυσίδες των καπιταλιστών, από την εκμετάλλευση και την κυριαρχία της δυτικής αστικής τάξης και των ανατολικών γραφειοκρατιών.

ΕΝΕΡΓΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΔΕΛΦΙΚΟΤΗΤΑ

Στις περιοχές της Ισπανίας όπου το ελευθεριακό κίνημα είχε την πλειοψηφία των μελών, όπως στην Αραγονία και την Καταλονία, η κολεκτιβοποίηση της γης και η αυτοδιαχείριση της βιομηχανίας και των υπηρεσιών ήταν οι κύριες μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν. Ο καπιταλισμός αντικαταστάθηκε από τον ελευθεριακό σοσιαλισμό.

Ωστόσο, όλα όσα είχαν κάνει οι εργάτες από τα κάτω, αντικαθιστώντας το καπιταλιστικό καθεστώς με τον ελευθεριακό σοσιαλισμό, αντιτάχθηκαν από το κράτος από πάνω. Το κράτος προσπάθησε να μπλοκάρει και να αντιταχθεί στον ελευθεριακό σοσιαλισμό απομονώνοντας τα συστήματα τραπεζών και πιστώσεων και ταμειακών ροών έτσι ώστε να εμποδίσει την εισαγωγή βασικών αγαθών στην αυτοδιαχειριζόμενη κοινωνία που δημιούργησαν οι αναρχικοί. Το κύριο λάθος τους ήταν ότι δεν δημιούργησαν μια εθνική δομή κοινωνικής εξουσίας σε αντίθεση με την κρατική εξουσία για να υποκαταστήσει το παλιό εκμεταλλευτικό και καταπιεστικό κράτος, στο οποίο οι μικροαστοί, οι φιλοσοβιετικοί σοσιαλιστές και οι σταλινικοί κομμουνιστές εδραιώθηκαν γερά. Ο ελευθεριακός σοσιαλισμός δεν ήταν ένα νέο οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό, δικαστικό, πολιτιστικό και επικοινωνιακό σύστημα σε εθνική κλίμακα. Ως αποτέλεσμα, πολλές ελευθεριακές συλλογικότητες καταστράφηκαν από τους στρατιώτες του κομμουνιστή διοικητή Ενρίκε Λίστερ (Enrique Lister) καθώς εισήλθαν στην Αραγονία τον Ιούλιο του 1937.

Εάν ο ελευθεριακός σοσιαλισμός δεν «προχωρήσει μέχρι τέλους» όπως είπε ο Γκαρσία Όλιβερ, εάν επιτρέψει στο αστικό κράτος να συνυπάρξει πάνω από αυτό, επιπρόσθετα στο εποικοδόμημα του καπιταλισμού, η νίκη δεν θα είναι ποτέ οριστική, αλλά πάντα παροδική. Το παλιό καθεστώς μπορεί να επιστρέψει όποτε το κράτος επιθυμεί να απελευθερώσει την αστική ή γραφειοκρατική αντεπανάσταση.

Αυτό ακριβώς έκαναν οι φιλοσοβιετικοί σοσιαλιστές και κομμουνιστές, αστοί ρεπουμπλικάνοι και οι βασιικοί δημοκρατικοί χριστιανοί όταν ξέσπασε η «επανάσταση μέσα στην επανάσταση» τον Μάιο του 1937.

Ο ελευθεριακός σοσιαλισμός δεν μπορεί να πάει στα μισά της διαδρομής, δημιουργώντας αυτοδιαχείριση από τον Ιούλιο του 1936 στην Αραγονία, την Καταλονία και τη Βαλένθια και να επιτρέψει στην κρατική εξουσία να επανεγκατασταθεί στην υπόλοιπη επαναστατική Ισπανία. Επιπλέον, εάν αυτή η κίνηση για τη δημιουργία αυτοδιαχείρισης δεν γίνει άμεσα, για να μην δημιουργηθεί ανταγωνισμός στο Λαϊκό Αντιφασιστικό Μέτωπο, μπορεί να γίνει σταδιακά, με τη δημιουργία μιας βασικής εξεγερτικής δύναμης ανταρτών όπου η CNT είχε πολυάριθμα μέλη, όπως στην Ανδαλουσία.

Αν είχαν δημιουργηθεί σιγά σιγά δύο αντάρτικα μέτωπα, το ένα μπροστά στις Φρανκικές δυνάμεις και το άλλο πίσω από τις φρανκικές δυνάμεις στην Εθνικιστική Ζώνη, ο πόλεμος και η κοινωνική επανάσταση θα είχαν κερδηθεί ταυτόχρονα. Μόνο αυτό το επαναστατικό στρατηγικό σχέδιο θα μπορούσε να επιτρέψει στον ελευθεριακό εργατικό έλεγχο να αντικαταστήσει το αντιδραστικό κράτος, τη φιλελεύθερη αστική τάξη και τις ιδεολογίες του ρεφορμιστικού σοσιαλισμού και του γραφειοκρατικού κομμουνισμού.

Σε κάθε περίπτωση, οι Ισπανοί αναρχοσυνδικαλιστές, που δεν κυριαρχούσαν παντού, έφεραν επανάσταση στις περιοχές όπου είχαν μαζικό κοινό και έδειξαν στον κόσμο ότι οι εργαζόμενοι, απαλλαγμένοι από αφεντικά και επαγγελματίες πολιτικούς, μπορούσαν να πραγματοποιήσουν τον επαναστατικό μετασχηματισμό της κοινωνίας.

Μια επανάσταση όχι των κομμουνιστών γραφειοκρατών ή των ρεφορμιστών σοσιαλιστών, όπου όλα φαίνονται να αλλάζουν αλλά όπου όλα στην πραγματικότητα μένουν ίδια με την αστική τάξη, όπου αντικαθίσταται από μια κομμουνιστική γραφειοκρατία και το αστικό κράτος από το γραφειοκρατικό κομμουνιστικό κράτος.

Παρά τους περιορισμούς τους, οι Ισπανοί αναρχοσυνδικαλιστές ίδρυσαν ελευθεριακές συλλογικότητες όπου κοινωνικοποιούνταν τα μέσα παραγωγής και ανταλλαγής, μέσω της άμεσης διαχείρισης από τους εργάτες και όχι μέσω της επιβολής από το κράτος. Το οικονομικό πλεόνασμα ήταν επίσης αυτοδιαχειριζόμενο. Επίσης, και για άλλη μια φορά σε αντίθεση με την ΕΣΣΔ, οι εργαζόμενοι των συλλογικοτήτων ανταμείβονταν ισότιμα, χωρίς να πέφτει η παραγωγικότητα ή να λείπει η πρωτοβουλία. Η αστική τάξη και η γραφειοκρατία πιστεύουν ότι αν δεν υπάρξει μεγάλη διαφορά στους μισθούς, θα χαθεί η πρωτοβουλία και το ενδιαφέρον για αύξηση της παραγωγής. Αυτή η ιδέα αποδείχθηκε ψευδής στις ισπανικές ελευθεριακές συλλογικότητες, όπου η αλληλεγγύη μεταξύ των κολεκτιβιστών έκανε την αυτοδιοίκηση να λειτουργεί ικανοποιητικά.

Σε αυτό το σύστημα όλα τα προϊόντα της εργασίας απολαμβάνουν αυτοί που τα παράγουν. Αλλά οι Ισπανοί κολεκτιβιστές δεν ήταν παράλογοι καταναλωτές. Επένδυσαν περισσότερα κεφάλαια στην οικονομική και τεχνολογική ανάπτυξη από το παλιό καθεστώς και δεν ενίσχυσαν απλώς την παλιά λειτουργία του κεφαλαίου αλλά πέτυχαν μεγαλύτερη παραγωγικότητα ανά εργαζόμενο. Αυτός είναι ο μόνος τρόπος με τον οποίο επιτυγχάνεται η πρόοδος, δηλαδή, ο τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι μπορούν να ζήσουν καλύτερα τώρα και στο μέλλον από ό,τι στο παρελθόν.

ΙΣΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ

Ο μαρξιστικός-λενινισμός, με τη σοσιαλιστική του ιδεολογία και τη νεοκαπιταλιστική οικονομία, με τα κρατικά μέσα παραγωγής, έχει δώσει έμφαση στην εθνικοποίηση της παραγωγής, αλλά όχι στη σοσιαλιστική κατανομή της.

Επομένως, εάν ο σοσιαλισμός περιορίζεται στην «κοινωνικοποίηση» ή την εθνικοποίηση των μέσων παραγωγής, αλλά διατηρεί τον υπολειπόμενο και ανισότατο καπιταλισμό, θα είναι απλώς μια άλλη μορφή καπιταλισμού. Ο σοβιετικός σοσιαλισμός έχει απαξιωθεί καθώς οι στρατηγοί, οι ακαδημαϊκοί, οι γραφειοκράτες και τα λίγα μέλη της «Nomenklatura» καταναλώνουν πολύ περισσότερα από έναν ανειδίκευτο εργάτη στη βιομηχανία ή τη γεωργία. Ως αποτέλεσμα, χωρίς καμία εξισωτική οικονομική ηθική, δεν μπορεί να υπάρξει σοσιαλιστική κατανομή του κοινωνικού πλούτου, παρόλο που υπάρχει μια φαινομενική σοσιαλιστική τάξη πραγμάτων στα σημεία παραγωγής.

Κάποιοι υποστήριξαν ότι αν υπήρχε οικονομική ισότητα, δηλαδή αν όλοι πληρώνονταν τον ίδιο μισθό, θα μειωνόταν το προσωπικό συμφέρον να παράγουν περισσότερα. Αναφέρεται επίσης ότι όσο περισσότερη οικονομική ισότητα υπάρχει, τόσο χαμηλότερη θα είναι η κοινωνική συσσώρευση κεφαλαίου. Όλα αυτά είναι μέρος της οικονομικής ιδεολογίας της δυτικής αστικής τάξης ή της ανατολικής γραφειοκρατίας. Όσο περισσότερη ισότητα υπάρχει μεταξύ των ανθρώπων, για αυτό και μόνο, θα σώζονταν και θα συσσωρεύονταν ότι δεν καταναλώνονταν από τις προνομιούχες τάξεις. Αυτό φάνηκε στις ισπανικές ελευθεριακές συλλογικότητες όπου η κατανάλωση ήταν ίση και όπου οι επενδύσεις βελτίωσαν τις αγροτικές υποδομές, διεύρυναν την έκταση της καλλιεργούμενης γης, δημιούργησαν δημόσιες υπηρεσίες, βελτίωσαν την εκπαίδευση και ανέπτυξαν άλλους τομείς της οικονομίας.

Στην Αραγονία, υλοποιήθηκε μια πραγματική και όχι ουτοπική μορφή ελευθεριακού σοσιαλισμού. Το μοντέλο διανομής του πλούτου δεν ήταν πανομοιότυπο αλλά, γενικά, βασιζόταν στον οικογενειακό μισθό, που συνήθως πληρωνόταν σε κουπόνια και η αγοραστική δύναμη ήταν σε αρμονία με τη νέα οικονομία. Παρόλο που το τοπικό νόμισμα ήταν σταθερό, δεν ήταν νόμιμο σε ολόκληρη τη χώρα και επομένως οι ελευθεριακές συλλογικότητες χρησιμοποιούσαν εθνικό νόμισμα για ταξίδια εκτός της περιοχής.

Αυτό έγινε για να μην περιοριστεί η οικονομική ή σωματική ελευθερία ενός ατόμου εάν ήθελε να ταξιδέψει ή να ζήσει αλλού.

Όσον αφορά την «κάρτα προμηθειών», η ελευθεριακή κολεκτίβα της Alcorisa δημιούργησε μια οικογενειακή κάρτα κατανάλωσης, η οποία ήταν πρακτικά ισοδύναμη με πιστωτική κάρτα και η οποία παρήγγειλε καταναλωτικά είδη σύμφωνα με ένα σύστημα πόντων. Εάν το κρέας είχε αξία 100 μονάδων και ο καταναλωτής δεν ήθελε κρέας, τότε θα ελάμβανε άλλο προϊόν ίσης αξίας. Με αυτόν τον τρόπο ο νόμος της ανταλλαγής και της αξίας τηρήθηκε στην ελευθεριακή οικονομία. Ο καταναλωτής είχε μεγάλη ελευθερία όσον αφορά τα προϊόντα στην αγορά. Και αν τα τοπικά προϊόντα δεν μπορούσαν να ικανοποιήσουν τον καταναλωτή, η συλλογικότητα, μέσω του συμβουλίου της ή του αρμόδιου τμήματος, λάμβανε, σε ισότιμη βάση ανταλλαγής, τα αγαθά και τις υπηρεσίες που χρειαζόνταν. Έτσι εφαρμόστηκε ένα σύστημα οικονομικού φεντεραλισμού από την Περιφερειακή Ομοσπονδία Συλλογικότητων της Αραγονίας.

Εάν η ισπανική επανάσταση είχε θριαμβεύσει, το ελευθεριακό σοσιαλιστικό μοντέλο των συλλογικότητων θα είχε αποδειχθεί ότι ήταν πολύ ανώτερο στη συσσώρευση κοινωνικού κεφαλαίου, στις παραγωγικές επενδύσεις, στην ορθολογική χρήση των πόρων και στο περιφερειακό, εθνικό και διεθνές εμπόριο από το σοβιετικό σύστημα που δεν μπορεί να θρέψει τον πληθυσμό του μετά από επτά δεκαετίες μαρξιστικού λενινισμού χωρίς τεράστιες εισαγωγές σιτηρών από την ΕΕ και τις ΗΠΑ.

Το γεγονός ότι οι ελευθεριακές συλλογικότητες συσσώρευσαν μεγάλο κοινωνικό κεφάλαιο οφείλεται στη θετική οικονομική διαχείριση και στη χρήση του κουπονιού ή της κάρτας προμηθειών, που ικανοποιούσε τις ανάγκες των οικογενειών και άφησε στην τοπική συλλογική ή περιφερειακή ομοσπονδία το καθήκον της διαχείρισης της παραγωγής, της διανομής, της ανταλλαγής και της κατανάλωσης. Εάν κανείς δεν μπορεί να συσσωρεύσει κεφάλαιο για να εκμεταλλευτεί οποιονδήποτε άλλον, όλο το οικονομικό πλεόνασμα της συλλογικότητας θα διοχετευόταν ορθολογικά και εξίσου στη δημιουργία αποθεματικών για

μια κακή χρονιά ή στη δημιουργία περισσότερων κεφαλαίων για επενδύσεις και στη δημιουργία καλύτερων τεχνικών παραγωγής με βελτιωμένα μηχανήματα. Ως εκ τούτου, η παραγωγή θα αυξηθεί καθώς ο χρόνος που απαιτείται για να δαπανηθεί για εργασία θα μειωνόταν. Θα υπήρχε επομένως πλήρης απασχόληση και η χειρωνακτική εργασία θα μετατραπεί σε εξειδικευμένη, τεχνική, επιστημονική εργασία πολύ υψηλού επιπέδου.

Ωστόσο, για να επιτευχθεί αυτό το υψηλό επίπεδο οικονομικής, πολιτιστικής, επιστημονικής και τεχνικής προόδου είναι απαραίτητο να επικρατήσει ένα ελευθεριακό πνεύμα και να υπάρχει μια οικονομική ηθική ορθολογικής και λιτής κατανάλωσης. Τα απόβλητα που παράγονται από την αστική «καταναλωτική κοινωνία» είναι επιβλαβή για τον πλανήτη και αναστατώνουν το οικοσύστημα.

Είναι σαφές ότι η παραγωγή και η τεχνολογία έχουν προχωρήσει αρκετά για τη δημιουργία μιας ελευθεριακής οικονομίας, αλλά είμαστε δεμένοι με τα πόδια και τα χέρια από τα αντιδραστικά κράτη της Ανατολής και της Δύσης. Μόνο ο ελευθεριακός σοσιαλισμός, που εγγυάται την ελευθερία και την ισότητα, τον πλουραλισμό των ιδεών, χωρίς τα επαγγελματικά πολιτικά κόμματα της Δύσης ή τα μονοκομματικά κράτη της Ανατολής, μπορεί να επιτρέψει στην ανθρωπότητα να οργανωθεί σύμφωνα με τις δικές της ανάγκες.

Ο ελευθεριακός κομμουνισμός μπορεί να μας απαλλάξει από τον πόλεμο, την τυραννία, την πείνα, την άγνοια και άλλα δεινά που είναι εγγενή όχι στην ανθρώπινη κατάσταση αλλά στο αναχρονιστικό κοινωνικοοικονομικό σύστημα που βασίζεται στην εκμετάλλευση ενός ανθρώπου από τον άλλο, στην κυριαρχία ενός έθνους από άλλο, για τον καπιταλισμό, την ηγεμονία και τον ιμπεριαλισμό.

ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Όσο μεγαλύτερη είναι μια πόλη, τόσο πιο δύσκολο είναι να ενσωματωθεί η οικονομία. Το εμπόριο και το χρήμα έχουν μεγαλύτερο ρόλο για τον απλούστατο λόγο ότι δεν ανήκουν όλοι στην ίδια μονάδα, όπως ήταν η περίπτωση των συλλογικοτήτων στην ύπαιθρο.

Η πόλη είναι το δημιούργημα της αστικής τάξης, που σχετίζεται με την ανάπτυξη του καπιταλισμού, και είναι όπου το εμπόριο, τα χρήματα, οι μισθοί και τα κέρδη υποστηρίζουν την αστική οικονομική δραστηριότητα.

Ωστόσο, οι Ισπανοί αναρχικοί ήταν σε θέση να αυτοδιαχειρίζονται τους περισσότερους τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών σε μεγάλες πόλεις όπως η Βαρκελώνη, αλλά δεν ήταν τόσο εύκολο όσο στην Αραγονία να καταργήσουν τα χρήματα και να τα αντικαταστήσουν με το κουπόνι ή το δελτίο κατανομής.

Σε πόλεις μερικών χιλιάδων κατοίκων και στην ύπαιθρο, η γεωργία, η βιομηχανία και οι υπηρεσίες ενσωματώθηκαν σε μια πολυσχιδή μονάδα με εξειδικευμένα τμήματα που, μέσω εκλεγμένων και ανακληθέντων αντιπροσώπων, αποτελούσαν μέρος των τοπικών και επαρχιακών οργανώσεων αυτοδιοίκησης.

Για παράδειγμα, η πόλη Villajoyosa είχε επιτύχει αυτοδιαχείριση σε επίπεδο κομητείας που έφερε έναν νέο τύπο άμεσης δημοκρατίας, μέσω της αυτοδιοίκησης, αντικαθιστώντας έτσι το παλιό κράτος και τον ρωμαϊκό δήμο. Στη Villajoyosa, όχι μόνο κολεκτιβοποιήθηκε η γη, αλλά η ελευθεριακή συλλογικότητα επεκτάθηκε για να καταλάβει ένα εργοστάσιο κλωστοϋφαντουργίας όπου εργαζόνταν 400 άτομα και επίσης την αλιευτική βιομηχανία από την οποία 4.000 άνθρωποι έβγαζαν τα προς το ζην.

Στην Calonda, εκτός από τη κολεκτιβοποίηση της γης, μπήκαν στη κολεκτίβα μαστόροι, ξυλουργοί, σιδηρουργοί, μοδίστρες, ράφτες, κουρείς και άλλοι. Δεδομένου ότι η φυσική και πιο σημαντική αγορά τους ήταν η Calonda και η γύρω περιοχή, και αφού όλα ήταν κολεκτιβοποιημένα, οι παραπάνω ομάδες εντάχθηκαν εθελοντικά στους αγρότες της κολεκτίβας. **Αυτό το όργανο αυτοδιοίκησης, με τη μορφή της κοινωνικής εξουσίας, είχε δημιουργηθεί από την επανάσταση και ήταν πιο συγκεκριμένο από τα Σοβιέτ των εργατών ή των ναυτικών που δεν ήταν ικανά να καταργήσουν το κράτος. Οι τελευταίοι αποδέχονταν την έμμεση δημοκρατία ενός γραφειοκρατικού κομμουνιστικού κόμματος αντί να ασκούν οι ίδιοι την άμεση δημοκρατία, όπως συνέβαινε στις ελευθεριακές συλλογικότητες.**Ένα από τα μεγαλύτερα επιτεύγματα της ελευθεριακής αυτοδιοίκησης ήταν η άμεση αυτοδιαχείριση μιας πόλης 45.000 κατοίκων όπως το Alcoy, όπου η βιομηχανία και οι υπηρεσίες συλλογικοποιήθηκαν. Στο Alcoy το 1936 ο εργαζόμενος πληθυσμός ήταν 20.000 εκ των οποίων οι 17.000 ήταν μέλη της CNT. **Ήταν οι ενεργοί επαναστάτες στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική αλλαγή που επήλθε και δεν περίμεναν από την κυβέρνηση να κάνει τα πάντα, όπως θέλουν οι μαρξιστές, ώστε η κυβέρνηση να κρατήσει τα πάντα και τους πάντες, όπως συνέβη στην ΕΣΣΔ.**

Στο Alcoy υπήρχαν 16 συνδικάτα CNT στην Τοπική Ομοσπονδία πριν από τις 19 Ιουλίου 1936. **Αυτή η συνδικαλιστική δύναμη που δεν ήταν θεσμοθετημένη αλλά ενεργή και επαναστατική, δεν αγωνίστηκε μόνο για υψηλότερους μισθούς όπως κάνουν τα ρεφορμιστικά συνδικάτα, αλλά αντ' αυτού για τη δημιουργία του ελευθεριακού κομμουνισμού.** Ήταν μια μοναδική συνδικαλιστική δύναμη. Ο μαρξιστικός συνδικαλισμός είχε γίνει γρανάζι του μικροαστικού σοσιαλιστικού κόμματος ή της γραφειοκρατικής κομμουνιστικής μηχανής του κομμουνιστικού κόμματος, που χρησιμοποιούσε τον συνδικαλισμό ως όργανο των πολιτικών που μιλούσαν για την επανάσταση και στην πραγματικότητα απλώς υποστήριζαν τον ρεφορμισμό.

Τα συνδικάτα στο Alcoy, όπως και σε κάθε τοποθεσία σε όλη την Ισπανία, όπου η CNT ήταν μεγάλη δύναμη, δεν περίμεναν από την κυβέρνηση να εθνικοποιήσει τα εργοστάσια, αλλά τα κοινωνικοποίησαν τα ίδια, όχι ως κρατική περιουσία αλλά ως κοινωνική ιδιοκτησία.

Ως παράδειγμα αυτής της κοινωνικοποίησης, τα συνδικάτα Alcoy προχώρησαν αμέσως στην αυτοδιαχείριση των ακόλουθων τομέων απασχόλησης και βιομηχανιών: τυπογραφίας, χάρτου και χαρτονιού, κατασκευών, συμπεριλαμβανομένων αρχιτεκτόνων και επιθεωρητών, υγιεινής και υγείας, συμπεριλαμβανομένων των φαρμάκων, των φαρμακείων, των κουρείων, των πλυντηρίων και των σάρωθρων, μεταφορών, συμπεριλαμβανομένων λεωφορείων, ταξί και φορτηγών, ψυχαγωγίας, συμπεριλαμβανομένων θεάτρων και κινηματογράφων, της χημικής βιομηχανίας, σαπούνια, εργαστήρια, αρώματα, βυρσοδεψίας και παπουτσιών, εμπορίου και πώλησης, βιομηχανικών τεχνιτών, εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καλλιτεχνών, συγγραφέων, ειδών ένδυσης, ολόκληρης της κλωστοϋφαντουργίας, ζωτικής σημασίας στο Alcoy, ξυλείας και επίπλου, τα ελεύθερα επαγγέλματα και τη γεωργία και την κηπουρική. Το Alcoy ήταν, επομένως, μια πρότυπη αυτοδιαχειριζόμενη πόλη, αυτοδιοικούμενη από τους άμεσους παραγωγούς της, χωρίς επαγγελματίες πολιτικούς, γραφειοκρατίες ή αστούς.

Λόγω της κοινωνικοποίησης των μέσων παραγωγής και των υπηρεσιών, ο νόμος του κοινωνικού καταμερισμού της εργασίας πέτυχε μια ισορροπία που δεν είχε ποτέ το προηγούμενο σύστημα παραγωγής, αφού αν υπήρχαν πάρα πολλοί εργαζόμενοι σε έναν τομέα ή σε μια επιχείρηση, θα περνούσαν σε άλλο τομέα και θα διατηρούνταν η πλήρης απασχόληση.

Με αυτόν τον τρόπο, ο ελευθεριακός σοσιαλισμός ήταν πολύ πιο αντικειμενικός και επιστημονικός από τον καπιταλισμό ή τον διοικητικό σοσιαλισμό όπου υπάρχει μεγάλη ασυμφωνία μεταξύ των παραγωγικών εργατών και της τεχνο-γραφειοκρατίας που είναι εδραιωμένη στον κρατικό μηχανισμό.

Ο καπιταλισμός, με όλες του τις αντιφάσεις, που πηγάζουν από τα μέσα παραγωγής που κρατούνται σε ιδιωτικά χέρια, είναι πολύ κατώτερος από τον ελευθεριακό κολεκτιβισμό στη βιομηχανία, τις υπηρεσίες και τη γεωργία.

Ο ελευθεριακός κομμουνισμός βρήκε μια λύση, χωρίς πολλές μαθηματικές και τεχνικές θεωρίες, για την ανεργία, τις κυκλικές οικονομικές κρίσεις, τις απεργίες ως αποτέλεσμα της σύγκρουσης μεταξύ εργατών και καπιταλιστών, τις διώξεις και την άγνοια. Ο ελευθεριακός κομμουνισμός παρείχε εκπαίδευση και έτσι εξάλειψε την ανάγκη για μετανάστευση.

Οι ίδιοι οι εργαζόμενοι αυτοδιαχειρίστηκαν ζητήματα στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, τεχνικό και οικονομικό τομέα. Αυτή είναι η μεγάλη αξία της CNT στους 33 μήνες της ισπανικής επανάστασης.

Ήταν μια επανάσταση που δεν έγινε από τους κομμουνιστές και τους σοσιαλιστές που υπερασπίστηκαν το παλιό καθεστώς και το κράτος, αλλά από τους αναρχικούς που αντικατέστησαν το κράτος στην ύπαιθρο και τις πόλεις με συλλογικότητες και αυτοδιαχείριση.

Η άμεση αυτοδιαχείριση της οικονομίας Alcoy έδωσε ένα εξαιρετικό παράδειγμα αυτοδιοίκησης. Οι τρεις κλάδοι της κλωστοϋφαντουργίας εξέλεξαν έναν εκπρόσωπο στην Επιτροπή Εργασιών, όπως και το προσωπικό του γραφείου και το προσωπικό της αποθήκης. Από την συνδικαλιστική επιτροπή ορίστηκε Επιτροπή Ελέγχου. Επίσης δημιουργήθηκε Τεχνική Επιτροπή, η οποία συγκροτήθηκε από τεχνικούς των πέντε διαφορετικών ειδικοτήτων κατασκευής, διοίκησης, αγοραπωλησιών και ασφάλισης. Με τη σειρά του, το τμήμα αυτοδιαχείρισης χωρίστηκε σε τρεις υπο-ενότητες: γενικές διαδικασίες παραγωγής, τεχνική οργάνωση και συντήρηση μηχανών, έλεγχος παραγωγής και στατιστικές.

Όλα αυτά, ως ομοσπονδιακή μορφή διακυβέρνησης πωλήσεων, παρείχαν εργασία σε περισσότερους από 20.000 εργαζομένους, που αντιστοιχούσαν σε 103 εταιρείες διαφόρων ειδικοτήτων στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας, συμπεριλαμβανομένων άλλων μικρών επιχειρήσεων και του αγροτικού τομέα. Αυτό εξαφάνισε την αντίφαση του εγωιστικού καπιταλισμού που μονοπώλησε το κεφάλαιο και υποβίβασε την εργασία σε σκλαβιά.

Ο ελευθεριακός σοσιαλισμός, στο Alcoy και σε άλλα μέρη της Ισπανίας, απελευθέρωσε τους εργάτες από τη μισθωτή σκλαβιά και τους μετέτρεψε σε κολεκτιβιστές, εξαλείφοντας έτσι το προλεταριάτο, το οποίο παραμένει υπό τον μαρξιστικό-λενινισμό στις αμοιβές των κυβερνήσεων, παράγοντας κέρδη για την κομμουνιστική γραφειοκρατία και τους κρατικούς καπιταλιστές.

Το θαυμάσιο πείραμα της αυτοδιαχείρισης στο Alcoy, ωστόσο, είχε ένα ελάττωμα. Η παραπάνω οικονομική και πολιτική εξουσία δεν ήταν ελευθεριακή κοινωνική εξουσία, και γι' αυτό, τελικά, το κράτος, που υπήρχε πάνω από τους εργάτες, προσπάθησε να τους επαναφέρει στην αρχική τους μισθωτή σκλαβιά. Επομένως, στο μέλλον, μια κοινωνική επανάσταση δεν πρέπει να παραμείνει σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο και πρέπει να φτάσει σε εθνικό επίπεδο.

Ένα από τα μεγάλα λάθη της CNT κατά τη διάρκεια της ισπανικής επανάστασης ήταν να συλλογικοποιήσει τη γη, τις υπηρεσίες και τις επιχειρήσεις από κάτω, αλλά άφησε, πάνω, τις τράπεζες, τα πιστωτικά συστήματα, το εξωτερικό εμπόριο, τον χρυσό και το νόμισμα ανέπαφα στα χέρια των εχθρών του ελευθεριακού κολεκτιβισμού.

Διαπράχθηκε το ίδιο λάθος της Παρισινής Κομμούνας του 1871: η κοινωνική επανάσταση δεν πρέπει να γίνει μόνο από κάτω, αφήνοντας ανέπαφες πολλές πτυχές της αντεπανάστασης όπως οι τράπεζες, το νόμισμα, το εξωτερικό εμπόριο και το κατασταλτικό κράτος που συνέτριψε τις συλλογικότητες σε βάθος χρόνου.

Το κράτος δυνάμωνε μέρα με τη μέρα στα χέρια των κομμουνιστών.

Η ελευθεριακή κοινωνική επανάσταση αντιμετωπίζει ένα δίλημμα: είτε διεξάγεται αμέσως και ολοκληρωτικά, πάνω και κάτω, είτε χάνεται από την εξουσία του κράτους και από τους αστούς και γραφειοκρατικούς υποστηρικτές του.

Από τα κάτω και προς τα πάνω, η ελευθεριακή κοινωνική εξουσία πρέπει να υποκαταστήσει και να καταστρέψει το εκμεταλλευτικό και καταπιεστικό κράτος.

Προκειμένου να καταργηθεί η παραδοσιακή εξουσία του κράτους στην κοινωνία, πρέπει να δημιουργηθεί εναλλακτική ελευθεριακή κοινωνική εξουσία με βάση την αυτοδιαχείριση του χώρου εργασίας και την αυτοάμυνα της πολιτοφυλακής.

Εάν η βιομηχανία, η γεωργία και οι υπηρεσίες αυτοδιαχειρίζονται και συνενώνονται σε δικούς τους εξειδικευμένους κλάδους, θα ενωθούν για να σχηματίσουν ένα συνολικό οικονομικό συμβούλιο. Το οικονομικό συμβούλιο μαζί με τα ομόσπονδα όργανα αυτοδιοίκησης και τη δομή της πολιτοφυλακής θα αποτελέσουν τους τρεις πυλώνες της κοινωνικής εξουσίας, σχηματίζοντας έτσι έναν τύπο ομοσπονδιακής αυτοδιοίκησης, καθήκον της οποίας είναι να διαχειρίζεται πράγματα και όχι ανθρώπους.

Το ισπανικό ελευθεριακό κίνημα έδωσε μεγάλη έμφαση στο έργο της δημιουργίας της υποδομής του ελευθεριακού σοσιαλισμού από τα κάτω, αλλά το αναρχικό εποικοδόμημα, προς τα πάνω, της κοινωνικής εξουσίας αγνοήθηκε. Είναι αλήθεια ότι η CNT, μέσω των επαναστατικών της συνδικάτων, δημιούργησε θαυμάσιες μορφές αυτοδιαχείρισης από τα κάτω, στις συλλογικότητες, τους σιδηρόδρομους, τα τηλέφωνα, το φυσικό αέριο και το ηλεκτρικό κ.λπ., αλλά παρέβλεψε το γεγονός ότι το κράτος ήταν εξακολουθούσε να υφίσταται από πάνω τους ως υπέρτατη δύναμη αλλοτρίωσης και ότι όσο υπήρχε η ελευθεριακή επανάσταση βρισκόταν σε κίνδυνο.

Αυτό είναι ξεκάθαρο από τις μέρες του Μάη του 1937, όταν τα κομμουνιστικά τμήματα μπήκαν στην Αραγονία, όχι για να πολεμήσουν τον Φράνκο, αλλά για να καταστρέψουν τις ελευθεριακές συλλογικότητες.

Είναι καιρός να ξεκαθαρίσουμε ότι ο ιδιωτικός ή κρατικός καπιταλισμός δεν εγγυάται το δικαίωμα στην εργασία για όλους, αύξηση του βιοτικού επιπέδου και της παραγωγικότητας, μια οικονομία απαλλαγμένη από ενδημικές ή κυκλικές κρίσεις, μείωση των ωρών εργασίας, ορθολογική και λιτή κατανάλωση χωρίς σπατάλη των προϊόντων της εργασίας, οικονομική, οικολογική και κοινωνική ισορροπία και ένα καθεστώς δικαιωμάτων και ελευθεριών για όλους.

Οι ελευθεριακές ιδέες πρέπει να καταδειχθούν ως επωφελείς έναντι των γραφειοκρατικών και αστικών ιδεολογιών. **Ο καθένας πρέπει να είναι κυβερνήτης του εαυτού του, αλλά όλοι να συμμετέχουν στη διαδικασία της συλλογικής παραγωγής.** Η «εξουσία» πρέπει να ανήκει σε όλους, όχι στο τυραννικό κράτος ή σε μια τάξη ή μια κατασταλτική, εκμεταλλευτική ελίτ.

Η αυτοδιαχείριση πρέπει να δημιουργηθεί ως νέα μέθοδος παραγωγής σε κάθε οικονομική δραστηριότητα και η πολιτική πρέπει να βασίζεται στην ελευθεριακή αρχή ότι όλοι αποφασίζουν με υπεύθυνο τρόπο για τα πάντα. Κανένας ηγέτης όπως ο Χίτλερ ή ο Στάλιν δεν είναι αλάνθαστος, πρέπει να υπάρχει ελευθερία για όλους.

Συνοψίζοντας, ο ελευθεριακός σοσιαλισμός αντιπροσωπεύει πραγματική εναλλακτική λαϊκή κοινωνική εξουσία επειδή προέρχεται από το λαό και όχι από οτιδήποτε εκτός του, όχι από την αστική τάξη ή τη γραφειοκρατία ή από τους ιδιωτικούς ή κρατικούς καπιταλιστές.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Δεν είναι αλήθεια να λέμε ότι η ισότητα έρχεται σε αντίθεση με την ελευθερία. Μια αυτοδιαχειριζόμενη κοινωνία θα πρέπει να είναι σε θέση να επιτύχει και τα δύο, καθώς δεν υπάρχει ελευθερία χωρίς ισότητα. Κάποιοι δίνουν εντολές, άλλοι υπακούουν, άλλοι ζουν καλύτερα, άλλοι χειρότερα. Όλα αυτά, που διαδραματίζονται στον ιδιωτικό και τον κρατικό καπιταλισμό, μπορούν να καταργηθούν, όχι άμεσα και απολύτως, αλλά στο άμεσο μέλλον, εάν όλοι οι άνθρωποι μπορούν να απολαμβάνουν τις ίδιες ευκαιρίες για πολιτική, ηθική και επιστημονική εκπαίδευση. Για το λόγο αυτό η αυτοδιαχείριση, ξεπερνώντας την αποξένωση της εργατικής τάξης από τα αφεντικά και το κράτος, απελευθερώνει όλους τους ανθρώπους και όχι μόνο τον εργαζόμενο.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Η ελευθεριακή οικονομία, ως εναλλακτική στα εθνικά και διεθνή μονοπώλια του συνολικού κράτους, προτείνει την αυτοδιαχείριση και τη συνεργασία στον οικονομικό τομέα. Αφενός, προβλέπει δυναμική αυτοδιαχείριση στις μεγάλες αστικές βιομηχανίες και, αφετέρου, τη δημιουργία συλλογικών αγροτοβιομηχανικών συγκροτημάτων στην ύπαιθρο, προκειμένου να ενσωματωθούν και να διαφοροποιηθούν οι οικονομίες διαφορετικών περιοχών σε ένα συνεργατικό τρόπο. Οι φυσικοί και ανθρώπινοι πόροι θα εναρμονιστούν για τη μείωση της αγροτικής ερήμωσης και τη διατήρηση της πλήρους απασχόλησης. Και στις δύο περιπτώσεις, η ελευθεριακή οικονομία θα ήταν ικανή να δημιουργήσει μια κοινωνική, συμμετοχική οικονομία, όπου θα ήταν εγγυημένη η πλήρης απασχόληση. Αυτό θα επιτυγχανόταν όχι με νομισματικούς ή χρηματοοικονομικούς μηχανισμούς όπως θα είχε ο Κέινς, αλλά από διαφορετικούς τύπους εταιρειών που ενσωματώνουν εξ ολοκλήρου το κεφάλαιο, την τεχνολογία και την εργασία από ένα είδος επιχείρησης που έχει το κοινωνικό συμφέρον στο επίκεντρο.

Σε αντίθεση με τα δυτικά και ανατολικά μοντέλα, η ελευθεριακή οικονομία φέρνει τον άνθρωπο στο επίκεντρο και εκδημοκρατίζει την οικονομία με τους ακόλουθους τρόπους:

- Όλοι οι εργαζόμενοι έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις στη συνεταιριστική αυτοδιαχειριζόμενη επιχείρηση.
- Όλοι οι εργαζόμενοι μπορούν να εκλεγούν και να ανακληθούν από τα συμβούλια αυτοδιοίκησης μέσω συνελεύσεων, οι οποίες είναι κυρίαρχες.
- Όλοι οι εργαζόμενοι επωφελούνται από το οικονομικό πλεόνασμα που παράγεται από τους συλλογικοποιημένους και αυτοδιαχειριζόμενους χώρους εργασίας τους, σύμφωνα με την ποιότητα και την ποσότητα της εργασίας που εκτελείται.
- Όλες οι θέσεις στα αυτοδιαχειριστικά ή συνεταιριστικά συμβούλια θα πρέπει να ανανεωθούν μετά από σύντομο χρονικό διάστημα, με την επανεκλογή να μην είναι δυνατή για ορισμένο χρονικό διάστημα, ώστε να μην αναπτυχθεί η γραφειοκρατία.

Επί της ουσίας, έτσι πρέπει να είναι η ελευθεριακή οικονομία. Θα πρέπει να δείξει ότι είναι ικανή να δημιουργήσει τόση παραγωγική ικανότητα, ή ακόμη περισσότερη, από τα καθεστώτα του κρατικού και του ιδιωτικού καπιταλισμού. Δεν θα είχε νόημα να είσαι κοινωνικά προηγμένος και ταυτόχρονα οικονομικά στερημένος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: 10 ΣΗΜΕΙΑ ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

- 1. Αυτοδιαχείριση:** Μην εκχωρείτε εξουσία σε άλλους.
- 2. Αρμονία:** Ενώστε το σύνολο και τα μέρη του στον φεντεραλιστικό σοσιαλισμό.
- 3. Ομοσπονδία:** Ο σοσιαλισμός δεν πρέπει να είναι χαοτικός αλλά συνεκτικός, με ενότητα μεταξύ του συνόλου και των μερών σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.
- 4. Άμεση Δράση:** Αντικαπιταλιστική, αντιγραφειοκρατική, ώστε ο λαός να είναι τα ενεργά υποκείμενα μέσω της άμεσης δημοκρατίας.
- 5. Συντονισμένη αυτο-άμυνα:** Η ελευθερία και ο αυτοδιαχειριζόμενος σοσιαλισμός πρέπει να υπερασπίζονται ενάντια στην ολοκληρωτική γραφειοκρατία και την ιμπεριαλιστική αστική τάξη.
- 6. Συνεργασία στην ύπαιθρο και αυτοδιαχείριση στην πόλη:** Η γεωργία μπορεί να βασίζεται στην αυτοδιαχειριζόμενη εταιρεία της οποίας το πρότυπο μπορεί να είναι το αγροτοβιομηχανικό συγκρότημα. Στην πόλη, οι βιομηχανίες και οι υπηρεσίες θα πρέπει να είναι αυτοδιαχειριζόμενες και τα διοικητικά συμβούλια τους να συγκροτούνται από άμεσους παραγωγούς, χωρίς άρχουσα τάξη ή μεσάζοντες.
- 7. Παραγωγή:** Η συνδικαλιστική εργασία πρέπει να μετατραπεί σε ελεύθερα συνεργαζόμενη εργασία χωρίς αστική τάξη ή γραφειοκρατία.
- 8. Όλη η εξουσία στη συνέλευση:** Κανείς δεν πρέπει να αποφασίζει για λογαριασμό του λαού ή να σφετερίζεται τα καθήκοντά του μέσω επαγγελματικής πολιτικής. Η ανάθεση εξουσιών δεν θα πρέπει να είναι μόνιμη αλλά θα πρέπει να δίνεται σε αντιπροσώπους που εκλέγονται και μπορούν να ανακληθούν από τη συνέλευση.

9. Καμία αντιπροσωπεία πολιτικής: Δεν πρέπει να υπάρχουν κόμματα, πρωτοπόρες, ελίτ, διευθυντές, μάνατζερ. Η σοβιετική γραφειοκρατία σκότωσε τον αυθορμητισμό των μαζών και κατέστρεψε τη δημιουργική τους ικανότητα και την επαναστατική τους δραστηριότητα, μετατρέποντάς τες σε παθητικό λαό και πειθήνιο όργανο των ελίτ της εξουσίας.

10. Κοινωνικοποίηση και όχι εξορθολογισμός του πλούτου: Τα ακόλουθα πρέπει να έχουν τους πιο σημαντικούς ρόλους: τα συνδικάτα, οι συνεταιρισμοί, οι τοπικές αυτοδιαχειριζόμενες κοινωνίες, οι λαϊκές οργανώσεις, οι πάσης φύσεως σύλλογοι, τοπικοί, περιφερειακοί, νομοί, εθνικοί, ηπειρωτική και παγκόσμια ομοσπονδιακή αυτοδιοίκηση.

Τα οικονομικά των Ισπανικών Ελευθεριακών Συλλογικότητων 1936-39

Η Ισπανία έχει ιδιαίτερη ιστορική σημασία για το παγκόσμιο αναρχικό κίνημα. Η έκταση και το εύρος των δημοσιεύσεων για τον Ισπανικό Εμφύλιο Πόλεμο και την Επανάσταση του 1936-39 διευρύνεται συνεχώς.

Ωστόσο, ελάχιστα έχουν γραφτεί για τα οικονομικά αυτής της επανάστασης, στην οποία εκατοντάδες συλλογικότητες ιδρύθηκαν από την επαναστατική εργατική τάξη σε πόλεις και επαρχίες, εμπνεόμενες από την Εθνική Συνομοσπονδία Εργασίας (CNT), το αναρχοσυνδικαλιστικό συνδικάτο.

Σε αυτό το φυλλάδιο ο συγγραφέας εξετάζει την υιοθέτηση των ιδεών του C.N.T. και εξετάζει μερικές από τις αναρχικές συλλογικότητες που δημιουργήθηκαν το 1936. Αξιολογεί την επιτυχία αυτών των πειραμάτων που αποτέλεσαν τρόπο ζωής για χιλιάδες ανθρώπους για έως και τρία χρόνια, και εξάγει συμπεράσματα για τις καθημερινές βελτιώσεις που παρήχθησαν.

Οι συλλογικότητες, εκτός από το ότι αποτελούν φόρο τιμής στην επιμονή και τη σαφήνεια των ιδεών του αναρχικού κινήματος, μπορούν επίσης να ληφθούν ως μια άλλη επιβεβαίωση ότι οι αναρχικές ιδέες υιοθετούνται συχνά από μη επαναστάτες εργάτες σε περιόδους αναταραχής και με την προοπτική μια πιο ισότιμη κοινωνία. Τώρα, όπως και το 1936, αυτές οι ιδέες είναι απαραίτητες αν θέλουμε να απαλλαγούμε από τον καπιταλισμό και να δημιουργήσουμε μια πραγματικά ελεύθερη κοινωνία.

Zabalaza Books

“Knowledge is the Key to be Free”

Post: Postnet Suite 116, Private Bag X42,
Braamfontein, 2017, Johannesburg, South Africa

E-Mail: zabalaza@union.org.za

Website: www.zabalaza.net/zababooks

πηγή: <https://libcom.org/article/anarchist-economics-abraham-guillen>